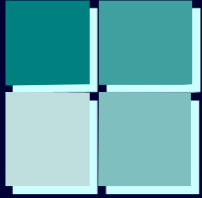

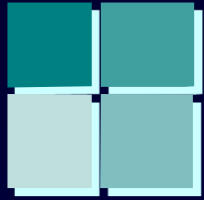
IPDET

Modul 1: Uvod u razvojnu evaluaciju

Uvod

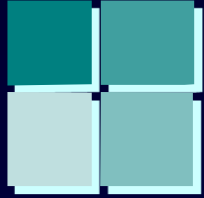
- Evaluacija, šta je ustvari to?
- Porijeklo i historija evaluacije kao grane /oblasti
- Kontekst evaluacije razvoja
- Principi i standardi za razvojnu evaluaciju

Kako definisati evaluaciju?

OECD definicija evaluacije:

- proces određivanja isplativosti ili značaja aktivnosti, pravila ili programa
- Ocjenjivanje, i to što je više sistematski i objektivno moguće, planiranog, tekućeg (u toku), ili ocjena krajnje intervencije

Vrste evaluacije

Formativne

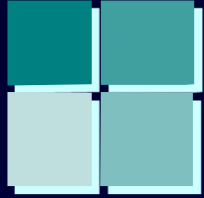
- Odnose se na poboljšanu djelotvornost prije, u toku i nakon sprovođenja projekta, programa ili pravila (poslovne politike)

Sumativne

- Odnose se na krajnje ishode (rezultate, posljedice)

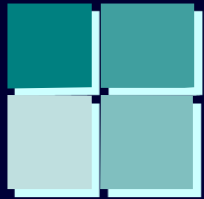
Prospektivne

- Procjenjuju očekivane ishode predloženih atkivnosti (djelovanja ili intervencija)
- Da li se ovaj program/projekat/pravilo uopšte i isplati procjenjivati?
 - Da li će se dobiti isplate nakon uloženog truda i rada?

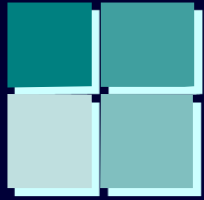
Cilj/namjera evaluacije

- Etika
- Upravljanje
- Donošenje odluka
- Obrazovanje i motivacija

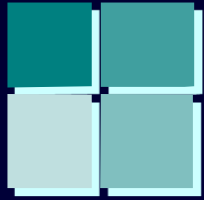
Koristi evaluacije

- Pomaže kod donošenja odluka o dodjelama resursa
- Pomaže pri ponovnom razmišljanju o uzrocima problema
- Prepoznavanje nadolazećih i izričitih problema
- Podrška pri donošenju odluka vezanih za takmičenje ili pri odabiru najboljih alternativa
- Podrška javnom sektoru reformi i inovacijama
- Izgradnja konsenzusa po uzrocima problema i načina reagovanja

Šta treba evaluirati?

- Projekti
- Programi
- Pravila
- Organizacije
- Sektori
- Teme
- Podrška zemlje

Evalvacija omogućava podatke o:

Strategiji

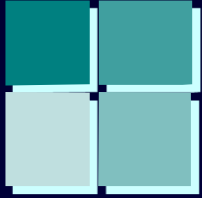
- Da li su prave stvari urađene?

Aktivnostima

- Da li su aktivnosti urađene kako treba?

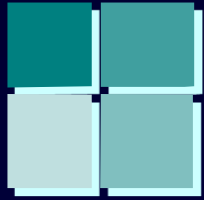
Učenju

- Šta se uči?
- Postoje i bolji načini?

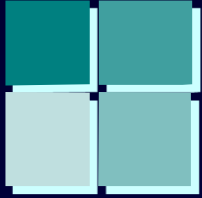
Monitoring i evaluacija

- Monitoring
 - rutina, izlazne (spoljnje) i interne (unutrašnje) aktivnosti sljeđenja glavnih pokazatelja
 - interne (unutrašnje) aktivnosti
 - Koristi se za prikupljanje podataka za programske aktivnosti, izlazne podatke i rezultate za mjerenje djelotvornosti samog programa
- Evaluacija
 - Povremena i vremenski ograničena
 - Može biti interna (unutrašnja), spoljnja ili participativna
 - Periodične povratne informacije ključnim učesnicima

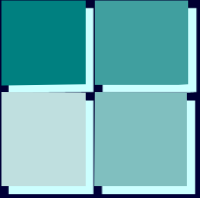
Ko sprovodi evaluaciju?

- Interni evaluatori
- Spoljni evaluatori
- Evaluatori/učesnici
- Svaka od tri nabrojane kategorije ima svoje prednosti i nedostatke

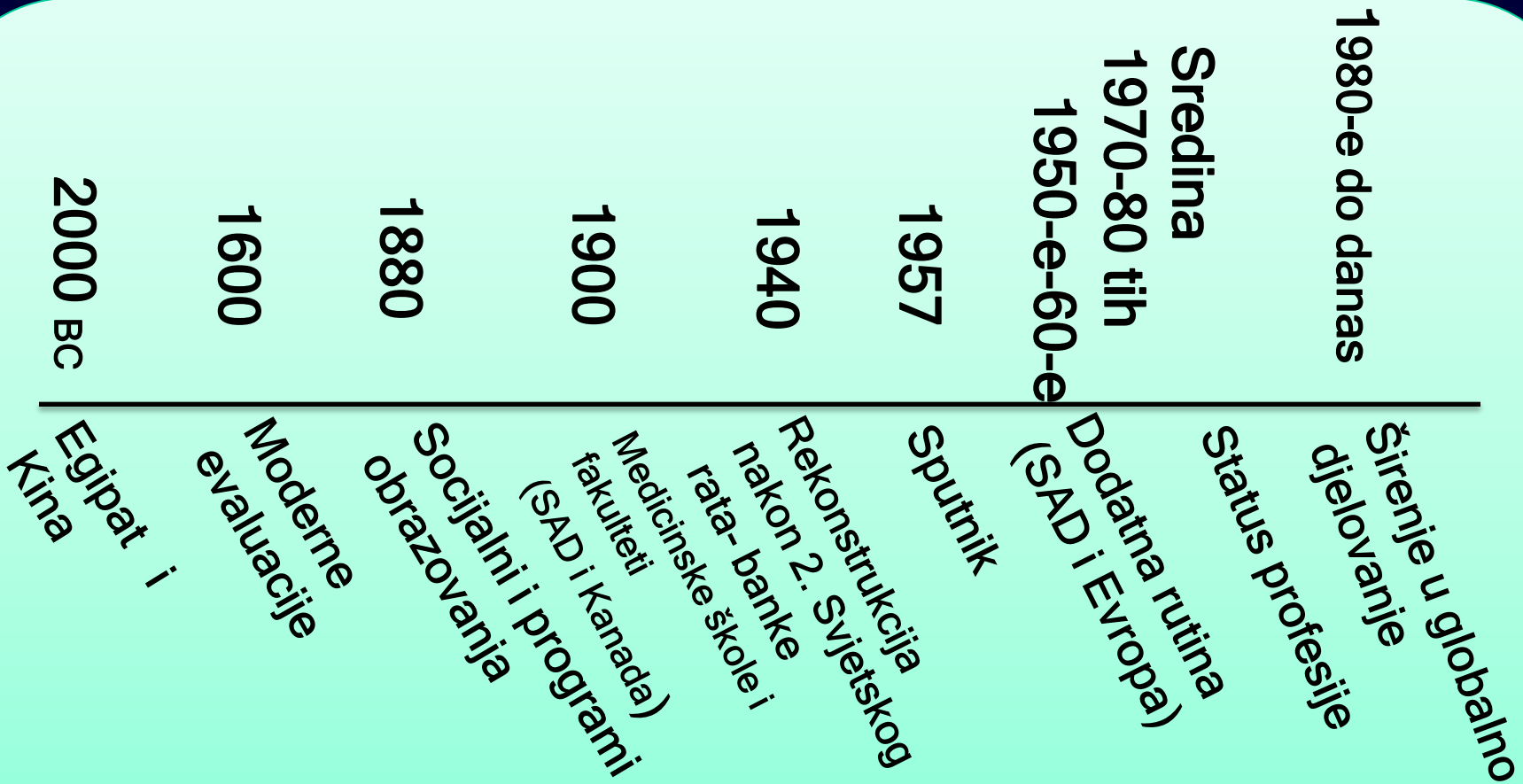

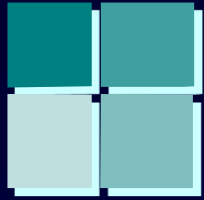
Aktivnosti evaluatora

- Konsultacije sa glavnim klijentima i svim ključnim učesnicima
- Rekonstrukcija ili konstrukcija teorijske promjene
- Dizajn procjene
- Upravljanje budžetom procjene
- Sprovođenje ili izvođenje procesa evaluacije (ili angažovanje novih lica za navedene aktivnosti)
- Prepoznavanje standarda zbog efektivnosti
- Prikupljanje, analiza, tumačenje i izvještavanje o podacima i dobivenim rezultatima

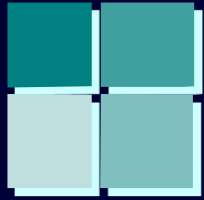
Progres procesa evaluacije

Evaluacija razvoja

- Pod-disciplina klasične evaluacije
- Korišćenje raznih metodologija i praktičnih načina
- Kombinovana metodologija najbolje funkcioniše

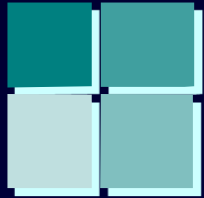
Porijeklo evaluacije razvoja

- Tradicija kontrole
- Tradicija društvenih nauka

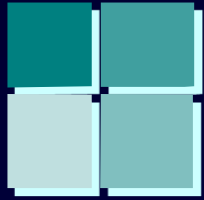
Promjena razvojnih koncepta

Dekade	Ciljevi	Pristupi	Grana/oblast
1950-e	Rekonstrukcija	Tehnička podrška	Inženjerstvo
1960-e	Rast	Projekti	Finansije
1970-e	Osnovne potrebe	Sektor investicija	Planiranje
1980-e	Podešavanja	Podešavanja zajmova	Neoklasična ekonomija
1990-e	Kapacitet	Pomoć zemlje	Razne oblasti/grane
2000-e	Smanjenje siromaštva	Partnerstva	Upravljanje prema rezultatima

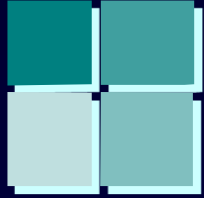
Bitne promjene

- Od djelimičnog razvoja do više sveobuhvatnijeg razvoja
- Put prema globalnim pristupima do razvoja
- Od individualnih pokušaja i napora, do iskordinisanog i djelimičnog razvoja
- Put prema partnerstvima za izazove na mnogo većem nivou

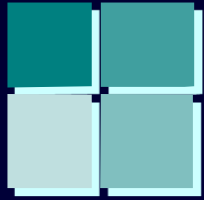
Rast profesionalnih udruženja za evaluaciju

- Od 2009. godine 35 udruženja
- Organizacije formiraju sisteme podrške i omogućavaju puni profesionalizam
- Međunarodno udruženje evaluacije za pomoć pri razvoju
(org. International Development Evaluation Association (IDEAS))

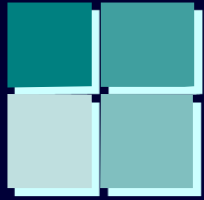
Kriterij Komiteta za pomoć razvoja (org. Development Assistance Committee (DAC)) - za evaluaciju pomoći za razvoj

- Važnost/bitnost/relevantnost
- Efektivnost
- Efikasnost
- Uticaj
- Održivost

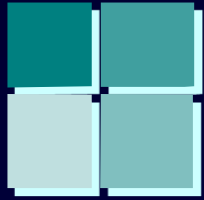
Zašto principi i standardi?

- Promocija odgovornosti
- Omogućavanje poređenja
- Poboljšanje stepena pouzdanosti i kvalitete usluga

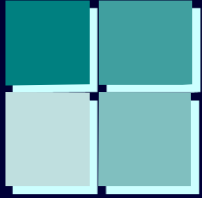
DAC principi za evaluaciju pomoći za razvoj

- Cilj/namjera
- Nedjeljivost i nezavisnost
- Uvjerljivost/kredibilitet
- Korištenje
- Učešće donatora i primalaca
- Donatorska saradnja
- Programiranje evaluacije
- Dizajn i sprovođenje evaluacije
- Izvještavanje, širenje informacija i povratne reakcije
- Primjena ovih principa

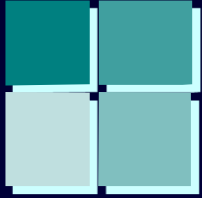
DAC standradi kvalitete evaluacije(probna faza)

- Racionalnost, namjera i cilj
- Opseg evaluacije
- Kontekst/sadržaj
- Metodologija evaluacije
- Izvor podataka
- Nezavisnot
- Etika evaluacije
- Garancija kvalitete
- Bitnost rezultata evaluacije
- Kompletnost
- <http://www.oecd.org/dataoecd/30/62/36596604.pdf>

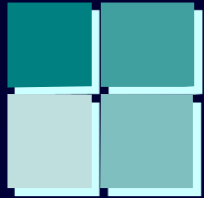
Drugi standardi evaluacije

- American Evaluation Association (Američko udruženje za evaluaciju):
 - Standardi <http://www.eval.org/EvaluationDocuments/progeval.html>
 - AEA Guiding Principles (tumači – uputstva)
<http://www.eval.org/Publications/GuidingPrinciples.asp>
 - African Evaluation Association:
 - African Evaluation Guidelines (Afrička uputstva za evaluaciju)
<http://www.geocities.com/afreval/documents/aeg.htm>
- Australasian Evaluation Society (Australo-azijsko udruženje za evaluaciju)
 - Guidelines for the Ethical Conduct of Evaluation (Uputstva/tumači etičkog sprovođenja evaluacije)
 - [www.aes.asn.au/about/Documents%20-%20ongoing/guidelines for the ethical conduct of evaluations.pdf](http://www.aes.asn.au/about/Documents%20-%20ongoing/guidelines%20for%20the%20ethical%20conduct%20of%20evaluations.pdf)

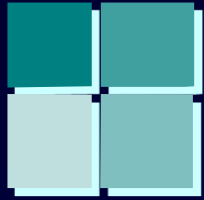
Standardi evaluacije (nastavak)

- **Norme evaluacije u sistemu UN-a**
http://www.unevaluation.org/papersandpubs/documentdetail.jsp?doc_id=21
- **Standardi za procjenu u sistemu UN-a**
- http://www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/about_iom/eva_techref/UNEG_Standards_for_Evaluation.pdf

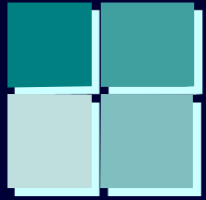
Standardi evaluacije (nastavak)

- IEG/DAC Knjiga (tumač) (org. Sourcebook for Evaluating Global and Regional Partnership Programs) (GRPPs): Indicative Principles and Standards (op.a. Indikativni principi i standardi)

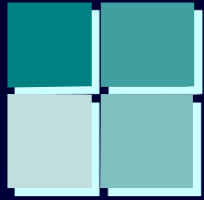
Evaluacija i nezavisnost

- Nezavisna evaluacija (OECD tumač):
 - Evaluacija koju sprovode lica i osobe nad kojima ne postoji uticaj od strane odgovornih lica za planiranje i sprovođenje evaluacije
 - Uvjerljivost evaluacije djelimično zavisi od nezavisnog načina sprovođenja iste

Kriterij evaluacije nezavisnosti

- Organizaciona nezavisnost
- Nezavisnost ponašanja
- Zaštita od vanjskih faktora
- Izbjegavanje sukoba interesa

Završna misao

“Procjena prošlosti je prvi korak prema viziji budućnosti.”

-- Chris Widener, govornik i autor

Pitanja?